

Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Šimona Uxy *Jugoslávský model socialismu jako možná inspirace pro ekonomické reformy 60. let 20. st. v Německé demokratické republice, Československu a Maďarsku.*

Práce je komparací jugoslávského ekonomického modelu (vytvořeného postupně ve 40.-60. letech) a ekonomických reforem plánovaných a částečně realizovaných ve třech vybraných státech východního bloku v 60. letech. Je provedena ve čtyřech základních tématech (plánování, role podniků a jejich vnitřní fungování, cenová soustava, zahraniční obchod). Práce přináší některá původní zjištění.

Práce má obligátní rozsah a splňuje všechny formální náležitosti. V oblasti pramenné je opřena o soudobou literaturu, zohledněn je přiměřený objem sekundární literatury (k některým problémům viz níže). Autor podává poměrně podrobný přehled zdrojů také přímo v rámci metodologické rozvahy, u diplomové práce bych však přece jen očekával spíše rozbor těchto zdrojů dle přístupů, závěrů apod., než jejich prostý výčet.

Téma práce je zajímavé, předmět ohraničený, výběr konkrétních témat pro komparaci je dobře zdůvodněn (výběr zemí je vyložen jako logický důsledek předchozí volby), struktura výkladu je logická. Autor zformuloval výzkumné otázky resp. cíle práce („...do jaké míry představoval jugoslávský experiment inspiraci pro plánovače výše zmíněných ekonomických reforem (...) ukázat také rozdíly v reflexi jugoslávské ekonomické soustavy ve vybraných zemích a poukázat na fakt, že recepce samosprávného modelu socialismu probíhala v procesu tvorby jednotlivých ekonomických reforem jiným způsobem.“).

Po stránce metodologické však musím zároveň konstatovat, že práce nevychází z teorie, a to ani z konkrétní teorie v úzkém slova smyslu, ani z teorie obecně ve smyslu určitého výkladového paradigmatu.

Autor také nemá úplně jasno, chce-li prokázat filiaci určitých názorů (jugoslávský model jako inspirace pro reformy), nebo prokázat strukturální podobnosti mezi určitými uspořádáními (uspořádání plánovaná či vzešlé z reforem 60. let jako uspořádání stejného typu jako uspořádání jugoslávské). Vzdor výzkumné otázce a cílům práce totiž dělá spíše to druhé. Signifikantním je pro to i skutečnost, že v závěru je odpověď na výzkumnou otázku možné stále jen „předpokládat“. (To se ostatně projevuje i ve stírání rozdílu mezi literaturou jako pramenem a literaturou jako sekundárním zdrojem; autor používá soudobou i sekundární literaturu převážně jako zdroj věcných informací – zatímco pro otázku filiace by soudobá literatura měla být spíše předmětem interpretace, autor by se měl ptát hlavně, jak a proč něco říká.) Jinak řečeno, korelace není kauzalita a chceme-li odhalit kauzalitu (přirozeně za předpokladu, že nám naše metodologická pozice něco takového v principu umožňuje), musíme tomu uzpůsobit metody (kdyby v ničem jiném, tak v tom, že u filiace by autor neměl sledovat prostou podobnost mezi uspořádáními, ale způsob jakým je jugoslávský model recipován např. že je tento a tento prvek zmiňován jako jugoslávský apod.). Autorovi jinak hrozí, že přehlédne jiný možný zdroj, domácí či zahraniční, který může být určující buď pro jednotlivou zemi, nebo pro země všechny.

Jistý problém vidím rovněž v téměř úplném oddělení oblasti hospodářské od oblasti politické a obecně společenské, které autor provádí a v jeho výlučné orientaci na oblast první. Ačkoli sám v závěru tvrdí, že míra a způsob přebírání prvků z jugoslávského modelu byly patrně podmíněny politickou a společenskou situací (s. 60). Tato skutečnost se odráží i ve volbě pramenů tj. soudobé literatury (např. absentují Mlynářovy knihy *K teorii socialistické*

demokracie a Stát a člověk, - které dobře odráží proměnu postoje k jugoslávskému modelu a samosprávnému socialismu - , ale nejsou věnovány explicitně ekonomickým otázkám a proto je autor nebere v potaz).

Po stránce stylistické je práce na velmi slušné úrovni, snad jen nad užíváním adjektiva „signifikantní“ by se měl autor pečlivěji zamyslet (jak co se týče významu slova, tak co se týče četnosti a kontextu jeho užívání).

Práci navrhuji hodnotit známkou 2.

PhDr. Martin Polášek, PhD.
Ústav politologie FF UK
Praha, 2.9. 2014